

Kokemuksia tutkijälähtöisestä verkkokeskustelusta

■ Mikko Salo ja Elina Venesmäki

Miten tutkitun tiedon saisi nykyistä tehokkaammin julkiseen keskusteluun? Tätä testasimme vuodenvaihteessa Debattibaarin energia- ja ilmastoaiheisessa tiedepilotissa, jota lupasimme jo edellisessä lehdessä (6/2014) vetää hieman yhteen.

Pilotti toteutettiin yhteistyössä Tieteen päivien ja *Tieteessä tapahtuu* -lehden kanssa. Debattibaarin (www.debattibaari.fi) keskustelua pohjustettiin lehdessä (6/2014) julkaistujen ilmastopaneelin puheenjohtajan Markku Ollikaisen ja uutta energiapolitiikkaa ajavan energiaprofessoriryhmän edustajan Matti Liskin artikkeleilla. Lisäksi Tieteen päivillä tammikuun alussa käytiin Ollikaisen ja Raimo Lovion tiedepaini.

Tulokset olivat rohkaisevia. Keskustelu haastavasta ja intohimojakin herättävästä aiheesta pysyi asiallisena ja korkeatasoisena. Tutkittua tietoa saatiin levitettyä äärimmäistä tiivistämistä vaativaan sosiaaliseen mediaan – tutkijälähtöisesti. Sisällöstä laaditaan joukkorahoituksen turvin kansanedustajille yhteenveto, joka on luettavissa myös Debattibaarissa.

Ajatuksemme Debattibaarista ja yleisemmin internetin ja sosiaalisen median mahdollisuuksista tutkitun tiedon levityskanavana lähti *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä 1/2014 julkaistusta katsauksesta kansallisen ilmastopaneelin roolista riippumattomana tiedeviestijänä ja keskustelijana. Katsauksessa esitettiin, että tiedemaailman olisi selvitettävä internetin tarjoamat mahdollisuudet tutkitun tiedon viestinnässä ja väärin tietojen korjaamisessa myös Suomessa – maailmalla ne jo toimivat. Idea sai tuekseen tiedeviestinnän ammattilaisista koostuvan ohjausryhmän ja jopa hieman siemenrahoitusta Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalta ja Tieteen tiedotus ry:ltä. Syntyi kaksi suosittua verkkokeskustelufoorumia:

Faktabaari ja Debattibaari – tosiasioihin pohjautuvan julkisen keskustelun puolesta. Tässä katsauksessa keskityimme Debattibaarissa läpi viedyn tiedepilotin kokemuksiin. Faktabaarin energia- ja ilmastoaiheinen faktantarkistus alkaa pian yhteistyötahomme kanssa osana eduskuntavaalihankeamme. Luotamme tiedeyhteisön tukeen ja avoimeen joukkoistamiseen.

Debattibaari.fi on uusi keskustelualusta, jossa osallistujat tuovat nimellään oman argumenttinsa keskusteluun napakasti. Tilaa on sadan merkin otsikolle, johon jokainen tiivistää väitteensä. Moderaattori voi jakaa keskustelun sosiaalisessa mediassa. Myös väitteen perustelut halutaan pitää niin lyhyinä, että kiireinen ihminen jaksaa seurata keskustelua vaikka bussimatalla töihin.

Energia- ja ilmastokeskustelu alkoi Tieteen päivillä tammikuussa. Yhteistyössä valmistelmamme Päivän paini käsitteli pääasiassa energiantuotantoa. Otsikkona oli: ”Kohtaavatko energiapolitiikan ja ilmastomuutoksen aikaikukat?” Keskustelua kävivät professorit Markku Ollikainen (Helsingin yliopisto) ja Raimo Lovio (Aalto-yliopisto). Ollikainen ja Lovio olivat samoilla linjoilla energiapolitiikasta, eli kumpikin haluaa, että siirrymme vähähiiliseen tuotantoon viimeistään nyt. Keinoista he olivat kuitenkin eri mieltä.

Ollikaisen mukaan tarvitsemme hiellel kunnan hinnan ja talouden syvällisen rakennemuutoksen, hiilivapaita energia- ja tuotantjärjestelmiä. Ollikaisesta Euroopan unionin päästöoikeuskaupan perusidea on hyvä, mutta päästöoikeuskattoa ei ole osattu – tai haluttu – mitoittaa oikein. Lisäksi EU:n uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2020 on osoittautunut ongelmalliseksi, koska päästöoikeuksien jaossa ei otettu huomioon sitä, että uusiutuvan ener-

gian käyttöönotto syrjäyttää hiiltä. Hiilen syrjäytyminen laskee päästöoikeuden hintaa ja sitä kautta tukee kivihiihen käyttöä.

Lovion mielestä päästöoikeuskauppa on huono idea, koska se ei toimi. Hänestä mikään politiikka ei tässä taloudellisessa tilanteessa toimi, jos se ei edistä kansalaisten taloustilannetta. Emme tarvitse päästöjen laskuun Pariisia ja Brysseliä vaan kansallisista lähtökohdista lähtevää teollisuuspolitiikkaa, joka luo työpaikkoja Suomeen. Päästökauppa ja hiilen hinnoittelu ovat ”pahojen” rankaisemista ja Lovio kannustaisi mieluummin ”hyviä”. Maailmassa fossiilienergiaa tuetaan 500 miljardilla dollarilla vuodessa ja uusiutuvia energianlähteitä 100 miljardilla. Lovio siirtäisi fossiilienergian tuet uusiutuville energialähteille.

Painia seurasi tutkijoiden ja poliitikkojen paneeli: ”Energia ja ilmastopolitiikan valinnat – tutkimustietoon pohjautuva vaalikamppailu”. Halusimme keskusteluun mukaan poliitikkoja, koska he lopulta päättävät energiakysymyksistä. Tällä debatilla on tarkoitus tuoda tutkittua tietoa poliitikkojen päätösten ja äänestäjien valintojen tueksi.

Paneelikeskusteluun osallistivat Ollikaisen ja Lovion lisäksi myös keskustan eduskuntavaaliehdokas Matti Vanhanen ja SDP:n Päivi Lipponen, joka toimii muun muassa eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajana.

Keskustelulle lisää tilaa Debattibaarissa

Tilaisuuden jälkeen keskustelu jatkui Debattibaarissa (debattibaari.fi/ilmasto). Keskustelu avattiin tiedepainin aikana ja ensimmäiset kommentit saatiin saman tien. Parin viikon kuluttua saman ”pöydän” ääressä oli yli 20 asiantuntijaa. Keskustelijoita on kiitettävästi eri puolilta Suomea: tutkijoita Lappeenrannan, Itä-Suomen, Turun ja Tampereen yliopistoista ja Aalto-yliopistosta, yrittäjä Kainuusta jne. Debattibaarissa on keskusteltu esimerkiksi siitä, onko energia-käänne jo meneillään, mihin uusiutuvat energialähteet riittävät ja tarvitaanko hiilidioksidin talteenottoa (CCS).

Energiaprofessoriryhmän Lovio osallistui myös Debattibaarin keskusteluun ja sanoo siel-

lä, että Suomessa moni toimija on ymmärtänyt, että energiamurroksessa kannattaa kulkea kärjessä. Tätä valtionkin kannattaisi tukea, koska edistyksellisiltä kotimarkkinoilta voimme ponnistaa vientiin.

Nettikeskustelussa tartuttiin myös painissa esitettyihin väitteisiin. Muun muassa tietokirjailija Rauli Partanen vastasi Loviolle, että fossiilisen polttoaineiden tuet eivät ole ihan sitä miltä näyttävät, vaan tavallaan osa valtioiden sosiaaliturvaa. Ne koostuvat suurelta osin öljyn ja kaasun tuottajamaiden omille kansalaisilleen tarjoamasta halvasta polttoaineesta (Iran, Saudi-Arabia, Venezuela, Venäjä).

Energiatieteiden professori Jero Ahola Lappeenrannan yliopistosta huomauttaa, että jos tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä globaalisti 80 prosenttia, päästöistä vapaaksi pitää saada sähköenergian ja lämmön tuotanto, liikenne sekä kemikaalien ja lannoitteiden tuotanto. Lisäksi metsäpinta-alan pienentämisen on loputtava. Debattibaarissa on keskusteltu myös, voivatko päästöt laskea, jos talous kasvaa ja kuinka tärkeää BKT:n kasvu ylipäätään on.

Matematiikan professori Jukka Tuomela Itä-Suomen yliopistosta huomautti, että energiakysymyksissä ei ole oikeita ratkaisuja, jotka poliitikot voivat valita, kunhan saavat tarpeeksi teknistä tietoa. Päätökset ovat poliittisia.

Debattibaarin keskustelu ei toki ole edes yrittänyt löytää parasta teknistä ratkaisua vaan tarjota keskustelun seuraajille uusia ajatuksia. Asiantuntijoille halusimme tarjota näppärän, turvallisen ja tehokkaan keinon saada omaa tutkimustietoa esiin ja julkiseen keskusteluun sekä jopa usein tutkijapiireissä pelättyyn sosiaaliseen mediaan.

Keskustelun seuraajien analyysi paljasti, että tiedepilotti herätti myös päättäjien huomiota. Seuraavalla vaalikaudella edessä onkin tärkeitä energia- ja ilmastopoliittisia päätöksiä kansallisella ja EU-tasolla. Harva poliitikko rohkeni vaalien alla avoimeen verkkokeskusteluun tutkijoiden kanssa. Seuraajiksi lähti kuitenkin merkittäviä poliitikkoja. Lisäksi keskustelusta joukkorahoituksen turvin laadittava yhteen-

veto kansanedustajaehdokkaille vie tutkijoiden viestejä eteenpäin monikanavaisesti. Yhteenveto tuodaan kaikkien avoimesti arvioitavaksi.

Tiedepilotin analyysia ja jatkosuunnitelmia

Energiakeskustelu oli Debattibaarin tiedepilotti. Kokeilimme, miten tieteellinen tieto parhaiten solahtaisi sosiaaliseen mediaan. Lähtisivätkö tutkijat mukaan?

Käsittääksemme pilotti on jo tuonut osallistujien asialle lisää näkyvyyttä ja vetänyt mukaan uusia keskustelijoita. Debattibaari.fi:n rinnalla argumentit ovat sosiaaliseen mediaan linkitettyinä levinneet myös muihin aihetta sivuaviin keskusteluihin ja käyttäjäpalaute on ollut rohkaisevaa.

Teemana ilmasto- ja energiapolitiikka on hyvin räjähdysherkkä. Mielenkiintoa on paljon, eikä osa asiantuntijoista tahtonut ollenkaan lähteä julkiseen keskusteluun. Yleisimmäksi syyksi esitettiin pelko, että keskustelu päättyy paikallaan jankkaavaksi väittelyksi. Debattibaarissa tämä vältettiin kuitenkin aktiivisella moderoinnilla. Säännöllisillä yhteenvedoilla haettiin ja saatiin aina uutta virtaa. Vain paria nimellään kirjautunutta asiantuntija piti ohjeistaa etukäteen esitettyjen sääntöjen kunnioittamisesta.

Energia- ja ilmastopolitiikka on tärkeä ja ajankohtainen aihe: hiilivoimat pitää sulkea lähivuosisikymmeninä, fossiilisista polttoaineista suuri osa pitää jättää maan alle, ydinvoimasta ja uusiutuvista energianlähteistä ollaan montaa mieltä. Kun poliitikot tekevät tärkeitä päätöksiään, toivomme, että he perustavat päätöksensä tutkittuun tietoon ja myös keskustelussa esitettyihin argumentteihin.

Seuraavaksi tutkimuspohjaista, avointa ja sosiaaliseen mediaan liitettyä asiantuntijakeskustelua kannattaisi mielestämme kokeilla esimerkiksi jonkin poikkitieteellisen seminaarin tai raportin julkaisemisen yhteydessä. Olemme avoimia yhteistyö- ja kehitysehdotuksille. Liian usein julkinen keskustelunavaus kuivuu lehdistötiedotteeseen, uusi näkökulma vaietaan kuoliaaksi tai se jää muiden uutisten varjoon. Sattumaa päästä julkiseen keskusteluun voi jatkossa edesauttaa altistamalla ajatuksensa foorumeillamme julkisesti ja avoimesti pohdittavaksi. Tällä tavalla ajatuksia voi myös levittää itse tilaisuuden osallistujakuntaa huomattavasti laajemmalle yleisölle.

Kirjoittajat toteuttivat Debattibaarin tiedepilotin (toimitus@debattibaari.fi).